

Ekonomiutskottet

Statsrådets redogörelse om planen för de offentliga finanserna för 2027—2030

Till finansutskottet

INLEDNING

Remiss

Statsrådets redogörelse om planen för de offentliga finanserna för 2027—2030 (SRR 3/2026 rd): Ärendet har lämnats till ekonomiutskottet för eventuellt utlåtande till finansutskottet. Tidsfrist: 22.5.2026.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- avdelningschef, överdirektör Mikko Spolander, finansministeriet
- budgetråd Armi Liinamaa, finansministeriet
- ordförande, professor Niku Määttänen, rådet för utvärdering av den ekonomiska politiken
- direktör Jukka Nummikoski, arbets- och näringsministeriet
- rådgivare Jarkko Kivistö, Finlands Bank
- överdirektör, forskningsdirektör Tuulia Hakola-Uusitalo, Statens ekonomiska forskningscentral
- ordförande Jyri Seppälä, Finlands klimatpanel
- direktör Teija Lahti-Nuuttila, Business Finland Oy
- strategidirektör Laura Juvonen, Teknologiska forskningscentralen VTT Ab
- ledande expert Paavali Kukkonen, Finlands näringsliv rf
- ekonom Tatu Knuutila, Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf
- politics doktor Vesa Vihriälä.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- UTAK - Uuden talousajattelun keskus
- Finnvera Abp
- Näringslivets forskningsinstitut ETLA
- Centralhandelskammaren
- Suomen startup-yhteisö rf
- Företagarna i Finland rf
- Forskning om arbete och ekonomi LABORE.

Utlåtande EkuU 19/2026 rd

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Utgångspunkterna för bedömningen och den ekonomiska omvärlden

Planen för de offentliga finanserna 2027—2030 har utarbetats i ett läge där underskottet i de offentliga finanserna förutspås öka till 4,6 procent av bruttonationalprodukten och skuldkvoten beräknas överstiga 90 procent 2026. Ökningen av underskottet har särskilt påverkats av de ökade försvarsutgifterna under de senaste åren och ökningen av ränteutgifterna för statens skulder. Dessutom finns det strukturella orsaker bakom de faktiska underskotten, såsom en snabbt åldrande befolkning, låg nativitet och svag produktivitetsutveckling. De faktiska underskotten återspeglar också det svaga konjunkturläget under de senaste åren.

Bland de viktigaste målen för regeringens ekonomiska politik är att stabilisera och stärka de offentliga finanserna och att främja den ekonomiska tillväxten. Under regeringsperioden strävar man efter att minska underskottet i de offentliga finanserna genom olika anpassningsåtgärder och skatteåtgärder. Samtidigt är målet att sätta fart på den ekonomiska tillväxten bland annat genom FoU-satsningar, beskattningsåtgärder och strukturella reformer, såsom åtgärder som förbättrar incitamenten att arbeta. Dessa åtgärder har varit nödvändiga för att balansera de offentliga finanserna och de måste fortsätta även under de följande åren. Också Europeiska unionens råds beslut att inleda ett förfarande vid alltför stora underskott för Finland förutsätter också i fortsättningen åtgärder för att balansera de offentliga finanserna.

Ekonomiutskottet granskar i detta utlåtande budgetpropositionen och den ekonomiska omvärlden utifrån sitt eget ansvarsområde med fokus på åtgärder som påverkar den ekonomiska tillväxten och de teman som lyftes fram vid utfrågningen av sakkunniga.

Prognoser för den ekonomiska tillväxten för de kommande åren och faktorer som spelar en central roll i bakgrunden

Finlands ekonomi förutspås växa med 0,6 procent 2026. Ekonomin började växa lovande i slutet av 2025, men på grund av konsekvenserna av kriget i Iran har tillväxten varit mer anspråkslös än vad som förutspåddes tidigare. Enligt finansministeriets prognos tilltar den ekonomiska tillväxten under de följande åren så att den är 1,7 procent 2027—2028. Prognoserna är dock förenade med många osäkerhetsfaktorer.

Den svaga ekonomiska tillväxten beror till stor del på det rådande osäkra geopolitiska läget och de chocker som det orsakat och som har påverkat det ekonomiska läget globalt. Rysslands anfällskrig mot Ukraina har på flera sätt försvagat Finlands ekonomiska tillväxt under de senaste åren. Det stopp i olje- och naturgastransporterna i Persiska viken som kriget i Iran orsakade i februari 2026 höjer i sin tur bränslepriserna, och de stigande bränslepriserna inverkar med fördröjning också på priserna på andra produkter bland annat genom de stigande transportkostnaderna. Detta kommer sannolikt att accelerera inflationsutvecklingen något också under de följande åren.

Utlåtande EkuU 19/2026 rd

Tillväxtåtgärder och FoUI-politik

Under förra regeringsperioden ingicks en parlamentarisk överenskommelse om att höja andelen av Finlands FoU-utgifter så att de utgör fyra procent av bruttonationalprodukten senast 2030. I enlighet med det nationella målet och den gällande FoU-finansieringslagen kommer statens FoU-finansiering att ökas till 1,2 procent i förhållande till bnp fram till 2030, under förutsättning att den privata sektorns insatser ökar till 2,67 procent av bnp. I planen för de offentliga finanserna 2027—2030 har man hållit fast vid den planerade ökningen av FoUI-satsningarna till den parlamentariskt eftersträlvade nivån. Det stärker budskapet om långsiktiga tillväxtåtgärder som eftersträvar ekonomisk tillväxt, vilket bidrar till att göra Finland mer attraktivt med tanke på såväl nationella som internationella investeringar.

Enligt planen för de offentliga finanserna ändras lagen om finansiering av statens forsknings- och utvecklingsverksamhet så att den ökning av den statliga finansieringen som uppnåendet av målet för FoU-finansieringen förutsätter uppdateras årligen enligt den ekonomiska prognos som finansministeriet utarbetar inför budgetpropositionen. Dessutom är avsikten att som en del av de tidigare beslutade anpassningsåtgärderna från och med 2027 beakta cirka 15 miljoner euro av den finansiering som riktas till Jubileumsfonden för Finlands självständighet Sitras FoU-verksamhet som en del av statens finansieringsandel för FoU-verksamhet.

Ekonomiutskottet framhäver vikten av en stark, långsiktig och förutsägbar FoU-politik när det gäller att påskynda den ekonomiska tillväxten. Lyckade och rätt tajmade FoU-politiska riktlinjer stöder på lång sikt också den förbättring av arbetsproduktiviteten som är väsentlig med tanke på den långsiktiga tillväxten. Med tanke på den ekonomiska tillväxten är det också väsentligt att innovationer som uppstår till följd av forsknings- och utvecklingsarbete genom produktutveckling fås som konkurrenskraftiga lösningar i kommersiellt bruk för att tillgodose marknadens behov. Enligt utredning till utskottet är det mest utmanande skedet för finska företag att skala upp produktionen och släppa ut den på marknaden. Utöver den egentliga forsknings- och utvecklingsfasen bör offentlig och privat finansiering således också riktas till att låta tekniken mogna och till skeden som föregår kommersialiseringen.

Ekonomiutskottet konstaterar i likhet med flera sakkunnigyttranden att den offentliga FoUI-finansieringen bör mobilisera så mycket privat kapital som möjligt på marknaden för att den ska vara så verkningsfull som möjligt med tanke på produktivitetsökningen och den ekonomiska tillväxten. I synnerhet bör man satsa på produkter med högt mervärde samt på deep tech som producerar nya tekniska lösningar samt på lösningar som efterfrågas på den internationella marknaden. Finland har spetskompetens inom flera centrala spetstekniska områden, såsom artificiell intelligens, rymd-, kvant-, 6 g- och försvarsteknik, produkter med dubbla användningsområden samt lösningar som främjar en ren omställning och cirkulär ekonomi. Genom att effektivt utveckla och utnyttja dessa styrkor har vi mycket goda möjligheter att genomföra en effektiv och konkurrenskraftig FoUI-politik.

Utskottet konstaterar att en resultatrik FoUI-verksamhet i allt högre grad baserar sig på ett fungerande samarbete mellan universitet, forskningsinstitut och företag som ständigt utvecklas. Det har också beaktats i regeringens fleråriga plan för statlig forsknings- och utvecklingsfinansiering, vars åtgärder syftar till att stärka samarbetet mellan företag och andra

Utlåtande EkuU 19/2026 rd

FoU-aktörer och uppmuntra företagen att öka sin forsknings- och utvecklingsverksamhet och koncentrera verksamheten till Finland.

EU:s medfinansiering. I planen för de offentliga finanserna föreslås det att den nationella medfinansieringen av Europeiska unionens FoU-projekt minskas med 10 miljoner euro per år som en del av de ytterligare sparåtgärderna våren 2026. Dessutom konstateras det i planen att 20 miljoner euro per år av EU:s finansiering av FoU-projekt från och med 2027 räknas som en del av nivån på FoU-finansieringen.

I de sakkunnigyttranden som ekonomiutskottet fått uttrycks oro över att medfinansieringen minskar. Konkurrensen om EU-finansieringen handlar om projektens kvalitet och projekten öppnar möjligheter och kanaler för samarbete med viktiga europeiska aktörer inom sektorn. Finland klarar sig mycket bra i dessa kvalitetsbaserade tävlingar, och de nationella satsningarna återfås mångfaldigt som EU-finansiering.

Ekonomiutskottet påpekar att samfinansierade EU-finansieringsinstrument blir allt vanligare och att nationell medfinansiering är en förutsättning för att få EU-finansiering. Medfinansieringen och dess nivå har således också i fortsättningen en ytterst central betydelse med tanke på finska forskares och företags FoUI-verksamhet och skapandet och upprätthållandet av internationella nätverk som gagnar FoUI-verksamheten. Utskottet hänvisar också till den åsikt som framförts i sakkunnigyttrandena om att Finland bör skapa en tydlig nationell samfinansieringsmekanism för att maximera EU-finansieringen.

Avslutningsvis

En förutsättning för ekonomisk tillväxt och produktivitet är företagets förmåga och vilja att investera. Utskottet konstaterar att olika regeringar under de senaste åren har vidtagit flera betydande åtgärder för att påskynda den ekonomiska tillväxten och förbättra investeringsmiljön. Sådana är till exempel ökade FoUI-satsningar, noggrant riktade ökningar av företagsfinansieringen, investeringar i infrastruktur samt smidigare tillståndsförfaranden. Av de beslut som fattades vid ramförhandlingarna våren 2026 kan som en sådan tillväxtåtgärd betraktas till exempel det beslut som stärker riskfylld uppstartsverksamhet om att skjuta upp beskattningen av optioner till tidpunkten för försäljningen av aktier som erhållits i form av optioner.

Enligt uppföljningen av Invest in Finland var antalet utländska företags investeringsprojekt i Finland 527 år 2025. Det var 160 projekt fler än året innan. Investeringar gjordes mångsidigt inom flera branscher bland annat i projekt som främjar en ren och digital omställning samt för industrins olika behov. Det visar att Finland ses som en stabil och förutsägbar investeringsmiljö. Även den rena och förmånliga energin bidrar till att öka Finlands attraktionskraft som investeringsobjekt.

Med tanke på Finlands offentliga finanser och tillväxt är det ytterst viktigt att också finska företags investeringar börjar öka. Vid sidan av investeringar i industri och tekniska lösningar är också immateriella investeringar som påskyndar den ekonomiska tillväxten, såsom investeringar i forskning och utveckling (FoU), programvara, data och kompetens centrala. Tillgången till finansiering för företag är av central betydelse för uppnåendet av detta mål.

Utlåtande EkUU 19/2026 rd

FÖRSLAG TILL BESLUT

Ekonomiutskottet föreslår

att finansutskottet beaktar det som sägs ovan.

Helsingfors 22.5.2026

I den avgörande behandlingen deltog

vice ordförande Pauli Aalto-Setälä saml

medlem Noora Fagerström saml

medlem Kaisa Garedeu saf

medlem Lotta Hamari sd

medlem Timo Harakka sd

medlem Hilikka Kemppi cent

medlem Timo Mehtälä cent

medlem Matias Mäkynen sd

medlem Mikko Ollikainen sv

medlem Merja Rasinkangas saf

medlem Oras Tynkkynen gröna

medlem Sinuhe Wallinheimo saml

medlem Johannes Yrttiaho vänst

ersättare Hanna Laine-Nousimaa sd.

Sekreterare var

utskottsråd Johanna Rihto-Kekkonen.

Utlåtande EkUU 19/2026 rd Avvikande mening 1

Avvikande mening 1

Motivering

Regeringen har misslyckats med sina centrala mål för den ekonomiska politiken, höjningen av sysselsättningsgraden och stabiliseringen av skuldkvoten.

Det är viktigt att den ekonomiska tillväxten påskyndas både med tanke på välfärden och stabiliteten i de offentliga finanserna. På lång sikt är det produktiviteten som avgör, men sysselsättningen har en stark inverkan på de offentliga finanserna. Därför är det motiverat att prioritera tillväxt och sysselsättning i politiken.

På kort sikt står stödet för tillväxt ofta i konflikt med anpassningen av de offentliga finanserna, eftersom nedskärningarna och skattehöjningarna försvagar efterfrågan och sysselsättningen. Det finns dock inget alternativ till anpassning på grund av skuldsättningen. Det understryker behovet av att välja både tillväxtåtgärder och anpassningsåtgärder som stärker de offentliga finanserna så effektivt som möjligt och hämmar tillväxten så lite som möjligt. Ur denna synvinkel är regeringens åtgärder motstridiga och många av dem hämmar den ekonomiska tillväxten. En del av regeringens skattebeslut är ineffektiva och minskar underskottet i de offentliga finanserna utan tillväxteffekter. Till exempel sänkningen av samfundsskattesatsen som är helt konkurrenskraftig i en nordisk jämförelse innebär ett årligt skattebortfall på nästan en miljard euro. Däremot är det möjligt att strama åt den internationellt sett exceptionellt förmånliga beskattningen av onoterade bolag som i dag sporrar till säkra investeringar utan en skadlig tillväxteffekt.

Besluten vid vårens ramförhandlingar innehåller också konjunkturpolitiska element som syftar till att stödja hushållens efterfrågan och en piggare bostadsmarknad. Åtgärderna förblir rätt symboliska och påverkar inte konjunkturutvecklingen i betydande grad.

FoU-politik

Det parlamentariskt överenskomna målet att höja Finlands FoU-investeringars andel till fyra procent av bnp före 2030 är ytterst viktigt med tanke på Finlands framtid och ekonomiska tillväxt. Den ekonomiska tillväxten på lång sikt är framför allt produktivitetstillväxt och kärnan i produktivitetstillväxten är FoUI-verksamhet.

Det centrala är att rikta statens FoU-finansiering så att den verkligen ökar de privata FoU-investeringarnas volym och kommersiella ambitioner. Finansieringen bör i första hand riktas till de åtgärder som är mest verkningsfulla med tanke på produktivitetsökningen och den ekonomiska tillväxten. Det är viktigt att regeringen i planen för de offentliga finanserna 2027—2030 håller fast vid målet om en finansieringsnivå för FoUI på fyra procent av bnp före 2030.

Planen för de offentliga finanserna 2027—2030 innehåller förslag som gäller EU-finansieringen och nivån på den nationella medfinansieringen. Dessa riktlinjer försvagar Finlands förmåga att delta i stora, strategiskt betydande EU-finansierade FoU-helheter. De försvagar också direkt Finlands möjligheter att få EU:s FoUI-finansiering i linje med målen i regeringsprogrammet,

Utlåtande EkUU 19/2026 rd Avvikande mening 1

eftersom det alltid krävs en viss nationell medfinansiering för att få EU-finansiering. I planen för de offentliga finanserna föreslås det att "som en del av ytterligare besparingar våren 2026 minskas den nationella medfinansieringen av Europeiska unionens FoU-projekt med 10 miljoner euro per år".

Eftersom den offentliga FoU-finansieringen fungerar som hävstång för privata investeringar med en koefficient som typiskt och bevisligen är 2—5 gånger högre, kommer nedskärningarna i FoU-fullmakterna således de facto också att drabba privata FoU-investeringar.

Till exempel Finlands klimatpanel anser det vara oroväckande att man i det föregående JTS för 2026—2029 beslutade att öka den nationella medfinansieringen av FoU-projekt med fem miljoner euro per år, men nu beslutade man att minska denna medfinansiering med tio miljoner euro per år. Samtidigt sänks höjningen av Business Finlands FoU-fullmakter med fem miljoner euro per år. Nedskärningarna i finansieringen av forsknings- och utvecklingsverksamheten bör nog övervägas och på ett verkningsfullt sätt inriktas på att främja koldioxidsnålhet.

Främjande av den gröna omställningen samt företagsstöd

Liksom regeringens klimatpolitik under hela perioden innehåller inte heller den här planen för de offentliga finanserna någon trovärdig och konsekvent helhet för att nå klimatmålen eller minska utsläppen eller påskynda de gröna investeringar som är nödvändiga för Finlands ekonomiska tillväxt.

När anslagen och de offentliga incitamenten för den gröna omställningen minskar bör man som motvikt besluta om nya åtgärder och styrmedel som stärker statsfinanserna, kompenserar för minskningen och säkerställer utsläppsmålen och målen för sänkorna. Man bör åtminstone avstå från nya beslut som ökar utsläppen och upprätthåller den fossilbaserade ekonomin. Sänkningen av koldioxidskatten på transportbränslen (inverkan på statsfinanserna -50 miljoner euro 2027) och sänkningen av fordonsskattens grundskatt (-10 miljoner euro 2028) är exempel på beskattningsbeslut som ökar utsläppen och försvagar statsfinanserna.

En reform av energibeskattningen och i synnerhet ett mer måttfullt skattestöd för bioenergi är exempel på åtgärder som borde övervägas. Enligt vissa uppskattningar förorsakade skattefriheten för träbränslen 418 miljoner euro, eller rentav mer beroende på beräkningssättet, förlorade skatteinkomster för statsfinanserna. Det bör också snabbt införas en avgift för ändring av markanvändningen för att styra och effektivisera markanvändningen, stärka de offentliga finanserna och minska klimatutsläppen.

I propositionen med förslag till ändring av lagen om områdesanvändning bör man stryka de nya bestämmelser som försvårar utbyggnaden av sol- och vindkraft. Man bör också avstå från skattelättnader för bilar med stora utsläpp.

Regeringens beslut att öka säkerhetsupplagringen av torv kan vara motiverat med tanke på energisjälvförsörjningen i en krissituation, men åtgärden måste planeras så att den inte ökar utsläppen inom energisektorn som helhet och så att investeringarna i produktionsformer utan förbränning, till exempel investeringarna i värmepannor, framskrider som planerat.

Utlåtande EkUU 19/2026 rd
Avvikande mening 1

Regeringen finner fortfarande ingenting att skära ned bland företagsstöden, utan besluten vid ramförhandlingarna innehöll tvärtom ökning av skattestöden. SDP har föreslagit att till exempel återbäringen av energiskatten inom jordbruket i fråga om fossil energi slopas, skatteförmånerna för torv slopas och att en omfattande nedskärning på 100 miljoner euro riktas till företagsstöden.

De geopolitiska kriserna har visat att utfasningen av fossila bränslen stärker energisystemets driftsäkerhet och försörjningsberedskap i Europa och i Finland. Mot denna bakgrund är det väsentligt att strama åt och påskynda klimatpolitiken särskilt på EU-nivå.

Byggbranschen

SDP har uttryckt oro över regeringens passivitet inför den långvariga nedgången inom byggbranschen. Äntligen beslutade regeringen vid ramförhandlingarna om vissa åtgärder som stöder branschen, såsom ett tidsbundet reparationsunderstöd för energireoveringar och saneringar av bostadsbyggnader (110 miljoner euro för 2026—2027). Beslutet är positivt med tanke på minskningen av utsläppen från energisystemet, om kriterierna för att få understöd beaktar energieffektiviteten i tillräcklig utsträckning.

Avvikande mening

Vi föreslår

att finansutskottet beaktar det som sägs ovan.

Helsingfors 22.5.2026

Matias Mäkynen sd
Lotta Hamari sd
Hanna Laine-Nousimaa sd
Timo Harakka sd

Utlåtande EkUU 19/2026 rd Avvikande mening 2

Avvikande mening 2

Motivering

Arbete, trygghet och framtidstro

Finland har lidit av ett kroniskt tillväxtunderskott i över femton år redan. Det beror på den svaga produktivitetsutvecklingen, de låga investeringarna och bristen på kompetent arbetskraft.

Statsminister Orpos regering har misslyckats i alla viktiga mål som den ställt för ekonomin.

I planen för de offentliga finanserna uppger regeringen att den i regeringsprogrammet ställt upp följande centrala mål för den ekonomiska politiken och finanspolitiken.

För det första hade regeringsprogrammet som mål att skuldkvoten i de offentliga finanserna skulle stabiliseras och därefter vändas i en riktning som ur ett valperiodsövergripande perspektiv är permanent nedåtgående. Det långsiktiga målet är en ekonomisk tillväxt och en skuldsättning i förhållande till bruttonationalprodukten som ligger på nordisk nivå.

I utgångsläget (Q2/2023) var skuldkvoten i de offentliga finanserna 74,6 procent av bnp. Enligt finansministeriets prognos kommer skuldkvoten att uppgå till 92,4 procent av bnp 2027. Skuldkvoten har inte stabiliserats. Enligt prognosen fortsätter skuldkvoten att öka till 99 procent 2030. Vid en granskning över valperioderna har skuldkvoten alltså inte vänt i en permanent nedåtgående riktning.

För det andra hade regeringsprogrammet som mål att saldot i de offentliga finanserna skulle förbättras så att underskottet inom denna valperiod, dvs. senast 2027, skulle vara högst -1 procent av bruttonationalprodukten.

Enligt finansministeriets prognos är underskottet i de offentliga finanserna 4,6 procent i förhållande till bnp 2027. Gapet mot målet är 10,8 miljarder euro.

Det tredje målet i regeringsprogrammet var att genom sysselsättnings- och tillväxtåtgärder eftersträva 100 000 nya sysselsatta. Målet på längre sikt är att höja sysselsättningsgraden till 80 procent.

Mätt med en säsongs- och slumpvariationsrensad tidsserie är antalet sysselsatta enligt de senaste statistikuppgifterna 55 000 färre än i början av regeringsperioden i juni 2023.

Sysselsättningsgraden (bland 15—64-åringar) var 73,6 procent 2023. Prognosen för sysselsättningsgraden 2027 är 71,4 procent. Sysselsättningsgraden förutspås alltså vara lägre i slutet av valperioden än i början av valperioden. I finansministeriets prognos förutspås sysselsättningsgraden öka till 72,8 procent före 2030, men också då ligger den klart under utgångsnivån 2023.

Utlåtande EkUU 19/2026 rd Avvikande mening 2

Det fjärde målet i regeringsprogrammet var att sysselsättnings- och tillväxtåtgärder i kombination med direkta anpassningsåtgärder skulle skapa förutsättningar för en balansering av de offentliga finanserna år 2031.

Enligt prognosen är underskottet i de offentliga finanserna fortfarande 4,4 procent 2030. I euro innebär detta i stället för balans en ytterligare skuld på nästan 15 miljarder euro per år i de offentliga finanserna.

Utöver yttre orsaker som inte beror på regeringen har regeringens egen politik påverkat situationen. Centern har under hela valperioden föreslagit alternativ där man vid sidan av anpassningsåtgärderna också skulle ha vidtagit tillväxtåtgärder.

Regeringen har inte hörsammat kritiken mot utebliven tillväxt, utan har år efter år påstått att tillväxten ligger alldeles runt hörnet.

Våren 2026 befinner vi oss fortfarande i en situation där både vanliga människors och företagares förtroende för framtiden är lågt. Människornas farhågor om att de offentliga finanserna och den egna ekonomin ska kollapsa är verklig. Företagen litar inte på tillväxt.

Till följd av den av samlingspartiet ledda regeringens politik är det arbetslösheten, antalet konkurser och statsskulden som vuxit, inte ekonomin.

Centerns recept för tillväxt är: planerad i Finland, tillverkad i Finland och ägd i Finland. Finland behöver starkare tillväxtutsikter. Målet bör vara att åtminstone fördubbla tillväxten jämfört med prognosen.

Vi måste återställa förtroendet för ekonomin. Atmosfären och verksamhetsmiljön bör vara stabila och förutsägbara. Nu är det inte så. Regeringen har valt en mer instabil väg. Tidigare hade Finland den fördelen att den politiska risken var liten, men så är det inte längre.

Finlands förutsägbarhet som investeringsobjekt har försvagats betydligt under valperioden. Skattepolitiken har blivit helt oförutsägbar.

Finland behöver positiva framtidsutsikter som stärker tilliten

Centern föreslog före ramförhandlingarna för regeringen ett åtgärds paket för att stärka arbetet, säkerheten och framtidstron. Regeringen tog delvis fasta på Centerns åtgärder, men bara delvis. Dessutom borde åtgärder ha vidtagits långt tidigare under regeringsperioden.

1) Arbete snabbt — genom att bygga, reparera och uppmuntra

Centern föreslog att husbolagen skulle få ett reparationsunderstöd på 10 procent. Regeringen beslutade som en åtgärd att rikta ett tidsbundet program för statligt stöd till energirenoveringar och saneringar (110 miljoner euro). I likhet med Centern har regeringen som mål att få till stånd en ökning på över en miljard euro för reparationsbyggande. Samtidigt utvecklas statsborgen för ombyggnadslån för husbolagslån och regeringen lindras.

Utlåtande EkUU 19/2026 rd Avvikande mening 2

Det hade dock behövts även andra åtgärder inom byggbranschen. Centern skulle ha inlett ett program för reparation av mögelskolor och offentliga byggnader samt ett reparationsprogram för bastrafikledshållning, broar, spår och enskilda vägar. Däremot gör regeringen som ett led i ersättande sparåtgärder en nivånedskärning på 30 miljoner euro i bastrafikledshållningen och en minskning på 38,5 miljoner euro från och med 2028. Det kommer att ytterligare öka det eftersatta underhållet av vägar och järnvägar.

Centern skulle ha återställt villkoren för hushållsavdraget till den nivå som gällde 2024 och samtidigt fördubblat maximibeloppet av avdragsrätten för ensamboende och ensamförsörjare. Regeringen nöjde sig med att för viss tid jämka den tidigare försämringen av hushållsavdraget.

Centern vill påskynda bostadshandeln genom att slopa överlåtelseskatten för en viss tid. Regeringen gör ingenting i frågan. Däremot har regeringen kritiserat Centern för att ett sådant inspel stör bostadshandeln. Nu har statsministerpartiet Samlingspartiet dock i sitt eget målprogram satt som mål att slopa överlåtelseskatten. Man bör fråga sig varför Samlingspartiet inte har genomfört detta medan det nu är vid makten, då bostadsmarknaden uppenbarligen hade behövt en förändring som skulle ha satt igång marknaden.

Centern har länge föreslagit att ett försök med en särskild ekonomisk zon i östra Finland ska inledas. Nu har regeringen lovat att den som ett led i genomförandet av programmet för östra Finland enligt regeringsprogrammet börjar bereda ett lagstiftningsprojekt om ett temporärt försök med särskilda ekonomiska zoner. Det är bra att regeringen äntligen har vaknat till och börjat agera i frågan. Regeringen bör påskynda beredningen så att ärendet hinner behandlas ännu under denna valperiod.

På olika håll i Finland kunde man snabbt inleda ett byggprojekt som medför arbete, om man kunde avstå från det dyra enskilda projektet om entimmeståget till Åbo, men nu har regeringen gjort det till en prestigefråga som måste fås igenom till vilket pris som helst.

2) Trygga vardagen – lindring av den akuta kostnadskrisen. Centern skulle svara på kostnadskrisen inom transportbranschen och jordbruket och bland dem som behöver bil i sitt arbete genom ett tidsbundet stödprogram.

Som svar på kostnadskrisen har Centern föreslagit temporär fastighetsskattefrihet för jordbruket. Regeringen gör det inte. Däremot genomför regeringen Centerns andra förslag, det vill säga höjningen av energiskatteåterbäringen för 2026 och 2027.

Centern skulle snabbt ta i bruk yrkesdiesel och förundras över att regeringen inte har lyckats genomföra det under valperioden och håller på att skjuta upp ikraftträdandet till 2027.

Centern har föreslagit att övergången till bioenergi och biogas samt slopande av oljeuppvärmning påskyndas. Som regeringens åtgärd nämns biogas i protokollen från ramförhandlingarna: "Utfasningen av fossila råvaror och återvinningen av näringsämnen främjas genom satsningar på att stärka biogasproduktionen. Ministerarbetsgruppen för ren energi, miljö och försörjningsberedskap inleder en utredning om åtgärder som främjar biogasproduktionen våren 2026 med beaktande av de ekonomiska ramvillkoren." (egen översättning) Hittills har regeringen

Utlåtande EkuU 19/2026 rd Avvikande mening 2

främst försvårat främjandet av biogas, inte påskyndat det. Hoppas att regeringen nu verkligen tar tag i frågan.

Centern påpekar att man redan i regeringsprogrammet lovade främja utvecklingen och inledandet av biogasproduktion samt en mångsidig användning av biogas. För att det här ska lyckas behövs det på en och samma gång åtgärder för att främja både produktionen och användningen av biogas.

Det är väsentligt att regeringen ser till att vi verkligen kan genomföra nya investeringar i biogasanläggningar och återvinningsgödsel i Finland. Centern har efterlyst en samlad bedömning av biogasproduktionen och användningen av biogas. Det förutsätter samarbete mellan olika ministerier (JSM, ANM, MM, KM, FM). Den övergripande samordningen mellan förvaltningsområdena bör stärkas. För närvarande ser det ut som om den saknas helt.

Vi är bekymrade över att tillståndsprocesserna för investeringar i förnybar energi inte kommer att påskyndas på det sätt som regeringen eftersträvar, utan det förutsätts även i fortsättningen att nya energiproducerande anläggningar tillämpar ett dyrt flerstegsförfarande enligt miljöskyddslagen. De åtgärder som regeringen bereder skapar snarare osäkerhet i investeringsmiljön för rena energikällor.

Ändringen av infrastrukturförordningen försvagade incitamenten att övergå till biogas, eftersom tankstationerna för biogas i viss mån började omfattas av de minimis-stöd. Det hade varit viktigt att ha kvar teknikneutraliteten och inte stödja ett enskilt drivmedel separat. Det är känt att tankstationerna fortfarande är för få framför allt i östra och norra Finland. Dessutom har regeringen infört nya administrativa skyldigheter för biogas, bland annat en skyldighet att verifiera hållbarheten, som ökar kostnaderna och inte förbättrar förutsättningarna för biogasinvesteringar.

Regeringens tidigare beslut att sänka tillägsskyldigheten inom distributionsskyldigheten bidrar till att öka osäkerheten inom biogasproduktionen. Investeringsmiljön ser inte attraktiv ut. En politik som strider mot löftena är skadlig såväl med tanke på utvecklingen av marknaden för hållbara bränslen som med tanke på försörjningsberedskapen.

Centern uttrycker oro över hur regeringens beslut att införa utsläppshandel inom transportsektorn redan 2027 i stället för 2031 kommer att påverka drivmedelspriserna. Dessutom är det ett orosmoment hur producenterna kommer att kompenseras för det nationella beslutet att utvidga utsläppshandeln till att gälla jord- och skogsbruket. Centern förutsätter full kompensation för regeringens olyckliga nationella beslut som orsakar merkostnader. Regeringen har fortfarande inte kommit med ett tillräckligt svar på detta.

Centern har länge krävt att torvens roll i försörjningsberedskapen tryggas. I protokollet från ramförhandlingarna finns ett avsnitt om försörjningsberedskapen i fråga om energitorv.

"Arbets- och näringsministeriet bereder en stödmodell för att säkerställa tillräcklig tillgång till och leveranssäkerhet för energi också vintertid. Stödet ska bland annat möjliggöra byggande av biogasdrevna gasturbiner och fortsatt drift av kraftvärmeverk som drivs med biobränslen.

Utlåtande EkUU 19/2026 rd

Avvikande mening 2

Regeringen beslutar att förlänga säkerhetsupplagringen av torv till 2030. Tillgången till inhemsk och försörjningssäker energi i olika situationer och Försörjningsberedskapscentralens tillräckliga finansiering för att säkerställa detta tryggas." (egen översättning)

Dessa är motiverade åtgärder, men det är nog överdrivet att tala om någon upprättelse för torv, eftersom den enda konkreta åtgärden är ett löfte om att fortsätta säkerhetsupplagringen av torv som inleddes under förra valperioden fram till 2030 i stället för 2028.

Trots att regeringen under försörjningsberedskapen för energitorv har skrivit in byggande av biogasdrivna gasturbiner och fortsatt drift av kraftvärmeverk som drivs med biobränslen (kraftvärmeproduktion), är det oklart hur detta skulle ha någonting att göra med just torvproduktionen.

Nu råder det stor förvirring inom torvsektorn om vilka åtgärder regeringen i själva verket vidtar och vilka inte. Regeringen bör förtydliga sin kommunikation och vara ärlig.

3) Framtidstro för unga

Centern har föreslagit ett garantiarbete för unga som finansieras med utgifter för utkomstskydd för arbetslösa för unga och kommunernas så kallade bötesavgifter. Pengarna skulle hellre användas för att främja sysselsättningen än för arbetslöshet. Regeringen gör mindre förbättringar i sin egen sysselsättningsedel, som den inte heller hittills har fått att fungera.

Centern anser att allt arbete bör vara lönsamt och att det därför är viktigt att återinföra det skyddade beloppet i utkomstskyddet för arbetslösa. Regeringen har fortfarande inte gått med på det.

Människors arbetsförmåga bör också främjas och stärkas. Psykisk ohälsa är för närvarande en central faktor särskilt vid långvarig sjukfrånvaro bland unga. Regeringen fortsätter dock att skära ned på social- och hälsovårdstjänsterna och frivilligorganisationerna.

Avslutningsvis

Finlandsbilden har fått en hård törn såväl inom landet som utomlands. Finland har tidigare byggts upp genom samarbete. Det har varit en central konkurrensfaktor för ett litet folk. Nu har en betydlig del av detta förtroendekapital ätits upp.

Centern anser att beslutsfattarnas viktigaste uppgift i nuläget är att återställa förtroendet och stärka tron på framtiden.

Centern skulle genomföra anpassningen mer rättvist än regeringen och samtidigt satsa djärvt på tillväxt. Finland står inför ett vägval och Centerns val är den väg som leder till arbete och tillväxt.

Avvikande mening

Vi föreslår

Utlåtande EkUU 19/2026 rd
Avvikande mening 2

att finansutskottet i sitt betänkande om planen för de offentliga finanserna 2027—2030 beaktar det som sägs ovan.

Helsingfors 22.5.2026

Timo Mehtälä cent
Hilka Kemppi cent

Utlåtande EkUU 19/2026 rd Avvikande mening 3

Avvikande mening 3

Motivering

Regeringens plan för de offentliga finanserna 2027—2030 baserar sig på finansministeriets tillväxtprognos, enligt vilken återhämtningen av ekonomin fördröjs, arbetslösheten förblir hög och underskottet i de offentliga finanserna förblir stort under hela ramperioden. Dessutom fortsätter skuldkvoten att öka trots anpassningsåtgärderna. Finansministeriet bedömer att den offentliga skuldnivån i förhållande till bnp stiger från 88,5 procent 2025 till cirka 91,2 procent 2026 och till 99,3 procent 2030.

Den svaga ekonomiska utvecklingen anses bero på ett geopolitiskt läge som skapar osäkerhet samt på externa chocker såsom Rysslands anfallskrig mot Ukraina. Å andra sidan kommer konsekvenserna av stängningen av Hormuzsundet på den globala energimarknaden sannolikt att öka inflationen under de kommande åren. Trots dessa omständigheter kan regeringen inte helt utesluta sin egen inverkan på den misslyckade ekonomiska utvecklingen och tillväxtutvecklingen. Enligt sakkunnigyttrandena påverkar en del av de åtgärder som presenteras i planen för de offentliga finanserna ekonomin på ett sätt som direkt ökar osäkerheten och därmed också försvagar den totala efterfrågan.

Utskottet tar i sitt utlåtande på ett heltäckande sätt ställning både till tillväxtåtgärderna och i synnerhet till FoU-satsningarnas och den anknytande medfinansieringens roll i planen för de offentliga finanserna. Utskottet bortser dock helt från de farhågor som uttryckts i sakkunnigyttrandena om huruvida finansieringen av energi- och klimatpolitiken räcker till eller huruvida det kunde vidtas mer kostnadseffektiva eller ekonomiskt mer gynnsamma klimatåtgärder av motsvarande omfattning.

Finansieringen av klimatåtgärder

I den energi- och klimatstrategi (SRR 8/2025 rd) som regeringen överlämnade till riksdagen presenterades åtgärder inom utsläppshandels- och markanvändningssektorn till ett belopp av cirka 235 miljoner euro för 2026—2029. För dessa åtgärder, såsom demonstrationsprojekt för ny teknik eller påskyndande av skogsforyngring, har det dock inte anvisats finansiering i planen för de offentliga finanserna.

Utöver dessa har ytterligare åtgärder inom ansvarsfördelningssektorn enligt klimatplanen på medellång sikt (SRR 9/2025 rd) enligt miljöministeriets bedömning ett finansieringsunderskott på cirka 200 miljoner euro. Sammanlagt uppgår dessa till nästan en halv miljard euro.

Dessutom föreslås det i planen för de offentliga finanserna att arbets- och näringsministeriets anslag för uppgifter som främjar koldioxidnålhet minskas. Enligt sakkunnigyttrandena kan nedskärningarna synas i att investeringarna i den gröna omställningen bromsas upp och den ekonomiska nyttan försvagas. Det är svårt att motivera beslutet på ett hållbart sätt med tanke på varken ekonomi- eller klimatpolitiken.

Utlåtande EkUU 19/2026 rd
Avvikande mening 3

Torv

Som en del av planen för de offentliga finanserna har regeringen inlett ett nytt stöd för energianvändning och säkerhetsupplagring av torv, vars omfattning (18 miljoner euro) är betydande i förhållande till branschens storlek. I sakkunnigyttrandena påpekas det att torv kan jämföras med fossila bränslen och att den rentav är mer utsläppsintensiv än stenkol. Det nya torvstödet är svårt att motivera ekonomiskt eller klimatmässigt. Dessutom kan det hindra en gynnsam utveckling av utsläppen inom utsläppshandelssektorn och i motsvarande mån leda till dyra eller svåra åtgärder för att minska utsläppen inom andra sektorer.

Sammantaget verkar regeringens energi- och klimatpolitik stå i strid med regeringens ekonomiska politik.

Avvikande mening

Jag föreslår

att finansutskottet beaktar det som sägs ovan.

Helsingfors 22.5.2026

Oras Tynkkynen gröna

Utlåtande EkUU 19/2026 rd Avvikande mening 4

Avvikande mening 4

Motivering

Statsminister Petteri Orpos regering har misslyckats i alla sina viktiga mål för den ekonomiska politiken. Regeringsprogrammets finanspolitiska mål är bland annat att förbättra finländarnas levnadsstandard, höja sysselsättningen med minst 100 000 sysselsatta och stoppa ökningen av skuldkvoten i de offentliga finanserna samt att på sikt vända den offentliga skuldkvoten i en nedåtgående riktning. I motsats till målen i regeringsprogrammet har låga inkomster, ojämlikhet, bostadslöshet och arbetslöshet ökat i Finland under denna regeringsperiod. Arbetslöshetsituationen i Finland är den sämsta i EU och också sysselsättningsgraden har försvagats. Samtidigt har skuldkvoten i de offentliga finanserna ökat särskilt därför att regeringens finanspolitik har förlängt den ekonomiska lågkonjunkturen. Regeringen har också urholkat inkomstbasen för de offentliga finanserna genom att lindra beskattningen särskilt för höginkomsttagare och företag. Den sänkning av samfundsskatten som planeras för 2027 blir dyr för Finland, eftersom den försvagar skatteinkomsterna med nästan en miljard euro per år.

Planen för de offentliga finanserna 2027—2030 visar också att regeringens viktigaste mål, det vill säga att få Finlands skuldkvot att vända nedåt, inte kommer att nås. Enligt planen för de offentliga finanserna överskrider skuldkvoten i år den gräns på 90 procent som är viktig med tanke på EU:s finanspolitiska regler och fortsätter att öka fram till 2030. Regeringen lyckas alltså inte stabilisera ökningen av skuldkvoten i slutet av valperioden, trots att den intäktför över en miljard euro ur Statens pensionsfond för att kompensera för de skatteinkomster som går förlorade på grund av sänkningen av samfundsskatten. Dessutom försvagar de militära utgifterna, som ökar med miljarder, de offentliga finanserna och ökar trycket på nedskärningar i andra utgifter. I och med Försvarsmaktens strategiska projekt och Natomedlemskapet har de årliga militära utgifterna redan hittills ökat med miljarder euro och åren 2027—2030 kommer de att öka ytterligare i och med att Natos bnp-mål har höjts till fem procent.

Regeringens sysselsättningspolitik är misslyckad

Regeringen har påstått att reformerna som försvagar den sociala tryggheten och arbetstagarnas rättigheter ökar sysselsättningen i Finland med 100 000 nya sysselsatta. I stället har reformerna resulterat i den högsta arbetslöshetsgraden i EU och en sysselsättningsgrad som har sjunkit med 2,5 procentenheter.

Regeringens sysselsättningspolitik har fokuserat på att öka utbudet av arbete, medan den främsta orsaken till arbetslösheten är otillräcklig efterfrågan. Finlands exceptionellt höga arbetslöshetsgrad jämfört med resten av Europa beror i första hand på att den alltför strama penningpolitiken och senare den alltför strama finanspolitiken har satt byggbranschen i en djup recession och försvagat den privata konsumtionsefterfrågan och investeringarna.

Den otillräckliga efterfrågan på arbetskraft syns särskilt i antalet lediga jobb. Antalet lediga jobb har minskat med 80 000 under de senaste fyra åren. Enligt arbetsförmedlingsstatistiken fanns det 53 000 lediga jobb och 346 000 arbetslösa arbetssökande i Finland under första kvartalet 2026.

Utlåtande EkuU 19/2026 rd Avvikande mening 4

En sysselsättningspolitik som nästan uteslutande baserar sig på att öka utbudet av arbetskraft kan inte lösa arbetslöshetsproblemet i Finland.

Regeringens åtgärder för att bemöta arbetslöshetskrisen är helt otillräckliga i förhållande till krisens faktiska omfattning. Nedskärningarna i den offentliga förvaltningen förvärrar situationen. Också nedskärningarna i kommunernas statsandelar återspeglas i alla tjänster som kommunerna ordnar, inklusive finansieringen av sysselsättningstjänsterna. Den förvärrade långtidsarbetslösheten kommer att ha långtgående negativa konsekvenser för Finlands ekonomi.

Finlands skuldkvot kommer sannolikt att öka på grund av den alltför strama finanspolitiken

Bakgrunden till skuldsättningsutvecklingen i Finlands offentliga finanser är i synnerhet den svaga ekonomiska tillväxten. Regeringen Orpos åtstramande finanspolitik förklarar till stor del den svaga utvecklingen av den privata konsumtionsefterfrågan. Regeringens finanspolitik var särskilt stram 2025. Exempelvis Internationella valutafonden har i sina undersökningar noterat att anpassningen av finanspolitiken i genomsnitt inte på något sätt påverkar den offentliga skuldkvoten. Det beror främst på att anpassningsåtgärderna ofta infaller i ett dåligt konjunkturläge. Nedskärningar som görs under perioder med svag tillväxt kan påverka totalproduktionen till och med så pass mycket att skuldkvoten ökar. Så verkar det ha hänt också i Finland under innevarande regeringsperiod. Det är möjligt att de nedskärningar på upp till 11 miljarder euro som majoriteten av riksdagspartierna kommit överens om för nästa regering de facto ökar skuldkvoten på lång sikt. Nedskärningarna försvagar Finlands ekonomiska tillväxt betydligt, vilket kan leda till att 2030-talet blir det tredje förlorade decenniet i rad i Finlands ekonomi.

Ökade försvarsutgifter leder till allt hårdare nedskärningar

I planen för de offentliga finanserna konstateras det att regeringen har förbundit sig till den försvarsutgiftsnivå som Nato fastställt och som är fem procent i förhållande till bruttonationalprodukten före 2035. Anslagen för försvarsmakten höjs gradvis så att försvarsutgifterna i enlighet med Natos definition 2030 är uppskattningsvis 3,2 procent av bnp. Enligt planen för de offentliga finanserna uppgår anslagsnivån under försvarsministeriets huvudtitel i början av ramperioden till 6,7 miljarder euro och i slutet av ramperioden till 9,2 miljarder euro. De militära utgifterna överstiger före 2030 anslagen under undervisnings- och kulturministeriets huvudtitel i statsbudgeten.

De gällande beställningsfullmakterna för försvarsmaktens omkostnader och anskaffning av försvarsmateriel uppgår till sammanlagt cirka 11,7 miljarder euro. Under ramperioden planeras nya beställningsfullmakter på sammanlagt cirka 6,4 miljarder euro för Försvarsmaktens omkostnader och anskaffning av försvarsmateriel så att projekten fortsätter fram till 2036.

De ökade militära utgifterna ökar de ekonomiska problemen i Europa och Finland. Europas och Finlands ekonomi skulle särskilt behöva produktiva investeringar och satsningar på utbildning, välfärd och grön omställning. Upprustningen stöder inte den inhemska produktionen eller Finlands ekonomi, eftersom produkterna nästan uteslutande anskaffas från utlandet, oftast från Förenta staterna.

Utlåtande EkUU 19/2026 rd
Avvikande mening 4

Det är klart att offentliga investeringar och satsningar på utbildning och forskning å ena sidan och social trygghet och offentliga tjänster å andra sidan har en faktisk stimulerande effekt på den totala efterfrågan och den ekonomiska tillväxten, till skillnad från militära utgifter som inte är produktiva.

Det finns en risk för att de ökade militära utgifterna tränger undan andra nödvändiga utgifter och medför ett ännu hårdare nedskärningstryck när kommissionen avstår från att tillämpa undantagsklausulen i de finanspolitiska reglerna och skuldreglerna börjar tillämpas fullt ut.

Beakta Finlands nationella intresse vid planeringen av den ekonomiska politiken och handelspolitiken

Innan nästa regeringsperiod inleds finns det skäl att kritiskt bedöma den finanspolitiska linje som härleds ur de finanspolitiska reglerna. Det är inte möjligt att strama åt finanspolitiken i storleksklassen tio miljarder med tanke på den ekonomiska tillväxten, sysselsättningen eller stabiliteten i samhället.

Också den handelspolitiska linjen bör bedömas kritiskt. Att enbart binda sig till väst mitt i geopolitiska förändringar tjänar inte Finlands intresse. De ekonomiska effekterna av ett slut på kriget i Ukraina kommer att vara betydande. Återuppbyggnaden kommer sannolikt att leda till ett efterfrågetryck, vilket tillsammans med begränsade resurser sannolikt kommer att leda till inflation. I denna situation bör Finland ha möjligheter att bedriva mångsidig handel för att bland annat trygga tillgången till centrala resurser. Som ett litet land bör Finland besluta om sina handelsförbindelser i enlighet med sina egna ekonomiska intressen.

Avvikande mening

Jag föreslår

att finansutskottet beaktar dessa synpunkter i sitt betänkande.

Helsingfors 22.5.2026

Johannes Yrttiaho vänst